

Nr 70.

Ankom till riksdagens kansli den 17 november 1944 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor, m. m., dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom en den 20 oktober 1944 dagtecknad proposition, nr 295, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor; samt

2) förordning angående ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juni 1937 (nr 338) om moderskapspenning.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehått en i anledning av densamma väckt motion, nr 354 i första kammaren av herr Sundvik.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för de genom propositionen framlagda förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen. För innehållet i motionen kommer jämväl redogörelse att lämnas i det följande.

I. Undantag vid kollektiv anslutning till erkänd sjukkassa från eljest gällande bestämmelser om villkor för inträde i dylik kassa.

Enligt 9 § tredje stycket förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor må inträde i erkänd sjukkassa beviljas allenast den, som fyllt femton men icke femtio år, har god hälsa och icke är behäftad med lyte, vilket medför eller skäligen kan förväntas medföra väsentlig nedsättning av arbetsförmågan eller påkalla läkarvård i större utsträckning. Härifrån göres dock bl. a. det undantaget, att vad sålunda stadgats icke skall gälla vid överlåtelse å erkänd sjukkassa av annan understödsförenings rörelse eller viss del därav på sätt sägs i 59 eller 66 § lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar. 59 § avser överlåtelse av understödsförenings rörelse i samband med föreningens likvidation, 66 § frivillig överlåtelse av understödsförenings rörelse.

I skrivelse den 18 maj 1942 har *svenska sjukkasseförbundet* hemställt, att förordningen om erkända sjukkassor måtte kompletteras med en bestämmelse, som gäve erkänd sjukkassa rätt att på kollektiv väg medgiva anslutning av grupper, anställda vid visst företag, även om för dem, som tillhörde gruppen, de för individuellt inträde gällande villkoren ej vore uppfyllda. Såsom motivering härför anföres bl. a., att enligt vad förbundet hade sig bekant vid vissa företag förefunnes önskemål om att få ansluta olika grupper anställda direkt till de erkända sjukkassorna, varvid man förutsatte, att även de, som på grund av nuvarande inträdesbestämmelser icke vore inträdesberättigade, skulle omfattas av anslutningen. Då en sådan anslutning nu måste ske genom anlitande av särskilda understödsföreningar och denna procedur vore mycket omständlig och tidsödande, borde det enligt förbundets mening övervägas, huruvida icke en dylik anordning kunde möjliggöras på ett enklare men ändå för sjukkassevenksamheten fullt betryggande sätt.

Pensionsstyrelsen har i ett den 9 december 1942 avgivet yttrande över sjukkasseförbundets framställning hemställt, att några särskilda åtgärder icke för närvarande måtte vidtagas i anledning av framställningen. Sjukkasseförbundet har därefter i yttrande den 25 januari 1943 i anledning av vad pensionsstyrelsen anfört vidhållit sin tidigare framställning. Socialvårdskommittén, till vilken ärendet sedermera remitterats, har i skrivelse den 12 juni 1944 tillstyrkt framställningen samt uppdragit vissa riktlinjer för en ändring av sjukkasseförordningen i förevarande hänseende och rörande de villkor som i övrigt böra uppställas för att en kollektiv anslutning av ifrågasatt art må komma till stånd.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i denna del anfört:

»I 9 § tredje stycket förordningen om erkända sjukkassor äro vissa villkor angivna, vilka i allmänhet skola gälla för inträde i dylik kassa. Villkoren i fråga innebära dels att den inträdessökande skall vara i åldern mellan 15 och 50 år, dels ock att han skall vara vid god hälsa. Grunden till dessa inträdesvillkor är intresset att nedbringa försäkringsrisken, så att avgifterna kunna hållas inom rimliga gränser.

Undantag från inträdesvillkoren har i förordningen gjorts för det fall, att annan understödsförenings rörelse helt eller delvis överlättes på sjukkassa. En sådan överlåtelse innebär, att understödsföreningens medlemmar helt eller delvis anslutas till sjukkassan, oberoende av sin ålder och sitt hälsotillstånd. Sjukkassan har härvid möjlighet att bereda sig gottgörelse för den ökade försäkringsrisken genom särskilda villkor vid överlåtelsen. Dylik överlåtelse skall godkännas av tillsynsmyndigheten, pensionsstyrelsen.

Den nu förevarande framställningen från sjukkasseförbundet avser att skapa en enklare form för kollektiv anslutning till sjukkassa, främst med tanke på sådana fall, att personer, som äro anställda vid visst företag, jämligt gällande kollektivavtal skola vara medlemmar i sjukkassa. Man har

önskat, att en sådan kollektiv anslutning även skall kunna ske direkt, icke blott såsom nu genom överlåtelse av understödsförenings rörelse.

Mot införande av en dylik direkt kollektivanslutning synes intet vara att erinra, under förutsättning att de inträdessökande tillhöra någon organisation, med vilken sjukkassan kan träffa avtal rörande villkoren för anslutningen och som har tillräcklig ekonomisk bärkraft för att kunna garantera, att villkoren uppfyllas. Vad socialvårdskommittén härutinnan föreslagit synes lämpligt. I anledning av pensionsstyrelsens invändningar mot förslaget torde det vara tillräckligt att framhålla, att redan med nuvarande bestämmelser det går att uppnå det åsyftade resultatet på en omväg, nämligen genom att bilda en understödsförening för ändamålet. Då sjukkassornas intressen torde kunna bli tillgodosedda jämväl på den väg, som socialvårdskommittén föreslagit, torde anledning icke finnas att bibehålla bestämmelser, som tvinga till en sådan omväg.

Självfallet bör avtal om en sådan kollektiv anslutning varom här är fråga godkännas av tillsynsmyndigheten. Att i förordningen närmare angiva de förutsättningar, som skola vara fyllda, för att ett sådant avtal skall godkännas, t. ex. i fråga om det antal inträdessökande, som avtalet avser, torde icke vara nödvändigt. Vad socialvårdskommittén i sådant hänseende anført, torde kunna tjäna till ledning vid tillsynsmyndighetens bedömande av dylika frågor.

Jag får alltså föreslå, att i 9 § tredje stycket sjukkasseförordningen göres ett tillägg av innehåll, att de i nämnda stycke omförmälda inträdessvillkoren icke skola gälla för det fall, att med tillsynsmyndighetens begivande inträde i sjukkassa beviljas medlemmar av förening eller sammanslutning, vilken därom träffat överenskommelse med kassan.»

II. Borttagande av inkomstgränsen i fråga om erhållande av sjukvårdsersättning.

Enligt 20 § första stycket förordningen om erkända sjukkassor skall sjukhjälp till medlem av sjukkassa i allmänhet omfatta dels ersättning för utgifter till sjukvård (*sjukvårdsersättning*), dels ock ett understöd i penningar för varje dag (*sjukpenning*). I tredje stycket av samma paragraf stadgas, att i erkänd sjukkassa icke någon, för vilken det vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upplagna beskattningsbara beloppet överstiger åttatusen kronor, må tillförsäkra sig sjukvårdsersättning. Det föreskrives vidare, att om kassa i fråga om medlem, åt vilken sådan ersättning utfästs, finner, att vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagits ett beskattningsbart belopp, överstigande åttatusen kronor, det åligger kassan att hos medlemmen uppsäga utfästelsen, vilken därefter icke skall gälla beträffande sjukdomsfall, som inträffar efter utgången av det kalenderår, då uppsägningen skedde. Slutligen stadgas, att om den, mot vilken sådan åtgärd vidtagits, kvarstår såsom medlem för beredande av sjukpenning och styrker, att det beskattningsbara beloppet

icke längre för honom överstiger åttatusen kronor, kassan är pliktig att utvidga försäkringen till att avse jämväl sjukvårdsersättning, dock endast beträffande sjukdomsfall, som inträffar efter utgången av löpande kalenderår.

I skrivelse den 16 november 1943 har *svenska sjukkasseförbundet* föreslagit, att 20 § tredje stycket ifrågavarande förordning skulle upphävas. Förbundet framhåller till en början, att genom detta stadgande, som tillkommit närmast på yrkande från läkarhåll, i sjukkasselagstiftningen införts en censusbestämmelse med syfte att förhindra, att personer, som befunne sig i den ekonomiska ställningen, att de utan bidrag av det allmänna själva kunde sörja för sin sjukvård, genom sjukkassorna erhöle bidrag till kostnaderna härför. Det berättigade i stadgandet hade redan från början dragits i tvivelsmål, och missnöjet med stadgandet hade tagit sig mera bestämda uttryck under nu gällande kristid. Såväl penningvärdets fall som ändrade inkomstförhållanden motiverade en ändring av förordningen i här nämnt avseende. Då en prövning från kassornas sida av rätten att vara sjukvårdsförsäkrad icke kunde ske förrän ett år förflutit efter inkomstens förvärvande, bleve följden i många fall, att medlemmen under den tid han uppbure en inkomst, som skulle utesluta honom från rätten att vara sjukvårdsförsäkrad, ändock åtnjöte denna förmån, under det att vederbörande vid den tidpunkt, då försäkringen bleve uppsagd, kunde ha en inkomst, som låge väsentligt under den fastställda inkomstgränsen. Förbundet fortsätter:

Förbundet är därför av den meningen, att ett slopande av stadgandet vore det rationellaste, detta så mycket mer som kassorna icke ha några större möjligheter att kontrollera, huruvida t. ex. inkomstgränsen överskridits. Stadgandet av en dylik inkomstgräns innebär icke allenast, att den, vars årsinkomst överstiger nämnda gräns, icke kan vara sjukvårdsförsäkrad, utan det innebär även, såsom ovan framhållits, att försäkringen i fråga måste uppsägas för den, som redan är tillförsäkrad dylik förmån, men vars inkomster sedermera överstiga gränsen. Är nu den, för vilken sjukvårdsförsäkringen på angivet sätt uppsagts, medlem av kassan allenast för denna sjukhjälpform, medför uppsägningen, att han uteslutes ur kassan. En uppsägning av här angivet slag förefaller sjukkasseförbundet både orättvis och ur sjukkassesynpunkt verklighetsfrämmande.

I detta sammanhang tillåter sig förbundet även anföra följande exempel. Antag att i en familj, där mannen på grund av här nämnt skäl ej har rätt att vara sjukvårdsförsäkrad men hustrun på grund av sitt medlemskap däremot har kunnat sjukvårdsförsäkra familjens barn, hustrun faller ifrån. Eftersom nu mannen ej var sjukvårdsförsäkrad, förlora barnen följaktligen sin rätt att vid iråkad sjukdom erhålla hjälp från kassan.

Pensionsstyrelsen och socialvårdskommittén ha i avgivna yttranden tillstyrkt sjukkasseförbundets framställning.

Föredragande departementschefen har i propositionen yttrat, att det i 20 § tredje stycket sjukkasseförordningen upptagna förbudet enligt vad som framginge av vad i ärendet anförts i många fall ledde till mindre skäligen resultat och att det icke heller kunnat effektivt upprätthållas. Med hänsyn därtill

funne sig departementschefen böra tillstyrka den av sjukkassee förbundet föreslagna åtgärden. Upphävandet av ifrågavarande bestämmelse nödvändiggjorde vissa smärre ändringar i 21 och 30 §§ sjukkassee förordningen. Därutöver syntes i en övergångsbestämmelse böra föreskrivas, att sjukkassee medlem, vars försäkring med stöd av den nya lydelsen av 20 § utvidgades till att avse jämväl sjukvårdersättning, icke vore berättigad till dylik ersättning för sjukdomsfall, som inträffade innan försäkringen utvidgats.

III. Ändrade villkor för erhållande av förskott å moderskapspenning och moderskapshjälp.

Enligt förordningen den 11 juni 1937 (nr 338) om moderskapspenning skall moderskapspenning av statsmedel utgå med ett belopp av 75 kronor till kvinnan, som till lindrande av de med barnsbörd förenade kostnader är i behov därav (1 §). Rätten till moderskapspenning prövas och moderskapspenning utbetalas av centralsjukkassan för den ort, där kvinnan är bosatt, eller, efter överenskommelse med centralsjukkassan av vederbörande lokalsjukkassa (4 §). Har kvinnan genom intyg av läkare, barnmorska, distriktssköterska eller vid mödra- eller barnavårdscentral anställd sjuksköterska gjort sannolikt, att havandeskapet är längre framskridet än i åttonde månaden, må, därest i övrigt kvinnan befinner sig äga rätt till moderskapspenning, såsom förskott å denna ett belopp av 40 kronor omedelbart utbetalas. Utbetalningen skall i sådant fall ske till vederbörande barnavårdsnämnd, som har att tillställa kvinnan beloppet. Eljest får moderskapspenningen ej utbetalas, förrän till sjukkassan inkommit intyg, utfärdat av läkare, barnmorska eller annan känd och trovärdig person, att kvinnan fött barn (6 §).

Enligt 32 § förordningen om erkända sjukkassor skall centralsjukkassa vid barnsbörd utgiva moderskapshjälp med 110 kronor åt kvinnlig medlem, som omedelbart före barnsbörden varit medlem av erkänd sjukkassa under oavbrutet minst 270 dagar. Efter medgivande av tillsynsmyndigheten må centralsjukkassa utgiva moderskapshjälp med högre belopp än nyss nämnts. Centralsjukkassa må på ansökan av kvinnlig medlem, som vid tiden för ansökningen varit medlem av erkänd sjukkassa under oavbrutet minst 270 dagar och som genom intyg av läkare, barnmorska, distriktssköterska eller vid mödra- eller barnavårdscentral anställd sjuksköterska gör sannolikt, att hon befinner sig i havandeskap, längre framskridet än i åttonde månaden, såsom förskott å henne tillkommande moderskapshjälp omedelbart utbetala 60 kronor.

I enlighet med därom av andra lagutskottet gjord hemställan anhöll riksdagen i skrivelse den 4 mars 1944, nr 58, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande sådan ändring av 6 § förordningen om moderskapspenning att förskott å moderskapspenning skulle kunna utbetalas, om kvinnan gjorde sannolikt att havandeskapet vore längre framskridet än i sjunde månaden, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga det förslag som kunde föräntas därav.

Föredragande departementschefen har i denna del yttrat:

»Den i förevarande riksdagsskrivelse föreslagna ändringen av förordningen om moderskapspenning innebär i viss mån en återgång till förhållandena före den ändring i förordningen, som kom till stånd genom förordningen den 31 augusti 1940. Med hänsyn till att förskottet å moderskapspenningen skall utbetalas till barnavårdsnämnden och då vissa fördelar obestriddligen äro förenade med ett utbetalande av förskottet redan i åttonde havandeskapsmånaden, torde den av riksdagen föreslagna ändringen böra komma till stånd. Såsom framhållits vid frågans behandling i riksdagen bör motsvarande ändring göras i bestämmelsen i 32 § förordningen om erkända sjukkassor om förskott å moderskapshjälp.»

IV. Tid för räkenskapsavslutning och revision för erkänd sjukkassa ävensom för insändande av statistisk redogörelse m. m.

I lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar stadgas bl. a., i 8 § 13) och 14), att understödsförenings stadgar skola angiva, huru revision av styrelsens förvaltning skall ske, samt, därest mera än ett ordinarie föreningssammanträde skall årligen hållas, tiden för de ordinarie sammanträdenas hållande, i 27 § att styrelsen minst en månad eller den kortare tid, som må vara bestämd i stadgarna före det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse skall framläggas, skall till revisorerna avlämna en av styrelsens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse, i 30 § första stycket, att styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas av minst två revisorer, i 31 § tredje stycket, att revisorerna skola över granskningen avgiva en av dem underskriven berättelse, som, efter det styrelsen lämnats tillfälle att taga del av densamma, skall jämte styrelsens förvaltningsberättelse framläggas å det i 36 § första stycket nämnda föreningssammanträdet, samt i 36 § första stycket, att före den 1 augusti varje år ordinarie föreningssammanträde skall hållas, vid vilket revisorernas berättelse framlägges. Vidare föreskrives i 77 § första stycket samma lag, att det åligger understödsförenings styrelse att för varje räkenskapsår inom två månader från det revisorernas berättelse framlades å föreningssammanträde till tillsynsmyndigheten ingiva 1) styrkt avskrift av styrelsens och revisorernas berättelser samt av protokoll, upptagande de å föreningssammanträde i anledning av nämnda berättelser fattade beslut; 2) en i enlighet med fastställt formulär upprättad och av styrelsen underskriven statistisk redogörelse rörande föreningen och dess verksamhet under året. Ytterligare stadgas *dels* i 86 § under 2) straff av dagsböter för styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i handling, som framlägges å föreningssammanträde eller jämlikt bestämmelserna i 77 § ingives till tillsynsmyndigheten, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift, *dels ock* i 87 § första stycket straff av böter från och med 5 till och med 300 kronor bl. a. för den, som åsidosätter föreskrift, som är meddelad i 77 §.

Sjukkasförförordningen innehåller icke några särskilda bestämmelser rö-

rande färdigställande av bokslut, avgivande av revisionsberättelse eller avhållande av sammanträde för behandling av revisionsberättelse. Däremot finnas dylika föreskrifter i sjukkassornas stadgar. Jämlikt stadgeföreskrifterna för lokalsjukkassorna gäller sålunda som regel, att bokslut skall för varje räkenskapsår vara verkställt senast den 1 mars följande år, då räkenskaper och förvaltningsberättelse skola överlämnas till revisorerna, att revisionsberättelse skall avgivas senast den 1 april samt att ordinarie föreningssammanträde, vid vilket revisorernas berättelse framlägges, skall hållas under april månad.

I skrivelse den 23 februari 1944 har *pensionsstyrelsen* gjort framställning om bl. a. införande i förordningen om erkända sjukkassor av vissa bestämmelser i syfte att förkorta tiden för ingivande till styrelsen av statistiska redogörelser rörande sjukkassornas verksamhet, varigenom skulle åstadkommas, att den statistik, som årligen utarbetas rörande de erkända sjukkassorna och deras verksamhet, kunde publiceras tidigare.

I motiveringen framhåller styrelsen, att en tillfredsställande lösning av ifrågavarande spörsmål kunde ernås, endast om statistikarbetet inom styrelsen samordnades med arbetet med fastställande av statsbidrag på sådant sätt, att statistikarbetet kunde påbörjas väsentligt tidigare utan att därför statsbidragsarbetet fördröjdes. För detta ändamål erfordrades bl. a., att de primärhandlingar, på vilka arbetet med statsbidrag och statistik byggde, inkomme tidigare till pensionsstyrelsen. Av de 1 526 ansökningar om statsbidrag, som under år 1943 inkommit från lokalsjukkassorna, hade 7 avgivits i februari, 32 i mars, 267 i april, 690 i maj och 530 i juni. Av de 28 dylika ansökningar, som under samma år inkommit från centralsjukkassorna, hade 1 avgivits i april, 4 i maj och 23 i juni. De före april månads utgång från central- och lokalsjukkassor inkomna statsbidragsansökningarna uppgingo sålunda till mindre än $\frac{1}{5}$ av sammanlagda antalet ansökningar. Som regel åtföljdes statsbidragsansökan av statistisk redogörelse. Pensionsstyrelsen hade tillfrågat de 15 centralsjukkassor, till vilka lokalsjukkassor vore anslutna, huruvida det skulle medföra svårigheter eller olägenheter för lokalsjukkassorna i allmänhet, om i sjukkassaförordningen infördes föreskrifter därom att bokslut skulle verkställas samt räkenskaper och förvaltningsberättelse avlämnas till revisorerna senast den 15 februari, att revisionsberättelse skulle avgivas senast den 15 mars, att ordinarie sammanträdet skulle hållas före mars månads utgång och att den statistiska redogörelsen skulle insändas inom en månad från det ordinarie sammanträdet. I de avgivna svaren hade den ifrågasatta ändringen beträffande verkställande av bokslut samt avgivande av räkenskaper i allmänhet avstyrkts, medan övriga ifrågasatta ändringar allmänt tillstyrkts. Styrelsen föreslog därför, att vid regleringen av ifrågavarande spörsmål i sjukkassaförordningen den i kassornas stadgar i allmänhet föreskrivna tiden för verkställande av bokslut samt avgivande av räkenskaper och förvaltningsberättelse bibehölles vid den 1 mars, men att i övrigt den ändringen vidtoges i förhållande till vad jämlikt stadgarna numera i allmänhet gällde att revisionsberättelse skulle avgivas senast den 15

mars och att ordinarie sammanträde skulle hållas före mars månads utgång. Vad sålunda föreskrivits skulle endast gälla i fråga om lokalsjukkassorna.

Beträffande centralsjukkassorna föreslår pensionsstyrelsen införande i sjukkasseförordningen av föreskrift att statistisk redogörelse beträffande dessa kassor skall ingivas senast inom en månad från det ordinarie sammanträdet, dock senast den 30 juni. Sistnämnda begränsning föranleddes enligt styrelsen av att flertalet centralsjukkassor kunde avhålla ordinarie sammanträde så sent som den 15 juni eller i två fall senare under nämnda månad. Pensionsstyrelsen föreslår därjämte införande i sjukkasseförordningen av ytterligare föreskrifter rörande centralsjukkassorna av följande innebörd:

För att undvika oöverensstämmelse mellan det föreslagna stadgandet rörande ingivandet av statistisk redogörelse och bestämmelsen i 36 § understödsföreningslagen, som medgiver sjukkassa att avhålla ordinarie sammanträde efter juni månads utgång (före den 1 augusti), synes böra föreskrivas, att centralsjukkassas ordinarie sammanträde skall hållas senast den 15 juni, ehuru bestämmelsen för närvarande skulle få endast oväsentlig praktisk betydelse med hänsyn till att såsom förut nämnts endast tvenne centralsjukkassor enligt sina stadgar kunna avhålla sammanträde senare än sistnämnda dag. Ifrågavarande förslag medför för ett tiotal kassor, vilka — inräknat de tvenne nyss nämnda — bruka hålla sina ordinarie sammanträden i början av juni månad, en avkortning av ingivningstiden för statistiska redogörelser med något mer än en månad och för övriga kassor en avkortning med jämnt en månad. Detta torde dock icke bereda centralsjukkassorna några olägenheter.

En följd av vad sålunda föreslagits torde vara att även för centralsjukkassorna tidsföreskrifter meddelas angående räkenskapsavslutning och avlämnande av revisionsberättelse. Av de 28 centralsjukkassorna hava 26 i sina stadgar föreskrivit den 1 april eller någon tidigare dag under året såsom tidpunkt, då bokslut senast skall vara verkställt samt räkenskaperna och styrelsens förvaltningsberättelse överlämnas till kassans revisorer. De återstående båda kassorna ha bestämt tidpunkten till den 30 april respektive den 1 maj. Pensionsstyrelsen föreslår att tidpunkten bestämmes till den 15 april och införes i sjukkasseförordningen, varigenom den kommer att gälla alla centralsjukkassor. Revisionsberättelser skola i nyssnämnda 26 av de 28 centralsjukkassorna avlämnas av revisorerna årligen senast den 1 maj. I den ena av de återstående båda kassorna är tiden angiven till den 15 maj och i den andra till den 1 juni. Pensionsstyrelsen föreslår att tidsfristen genom en bestämmelse i sjukkasseförordningen begränsas att utgå med den 15 maj.

Slutligen framhåller pensionsstyrelsen, att styrelsen i ärendet samrått med socialvårdskommittén, som tillstyrkt styrelsens förslag.

Föredragande departementschefen har i propositionen anfört, att det givetvis vore synnerligen önskvärt, om sjukkasstatistiken kunde publiceras tidigare och alltså bli mera aktuell. Med hänsyn härtill och då den av pensionsstyrelsen förebragta utredningen syntes visa, att de föreslagna bestämmelserna icke komme att förorsaka sjukkassorna nämnvärda olägenheter, tillstyrkte departementschefen deras införande. Förutom de bestämmelser styrelsen föreslagit borde införas föreskrift, att de handlingar, som styrelse för sjukkassa jämlikt 77 § lagen om understödsföreningar hade

att ingiva till tillsynsmyndigheten, skulle innefatta uppgifter för beräkning av kassan tillkommande statsbidrag.

Ifrågavarande bestämmelser ha i propositionen upptagits i en ny paragraf, benämnd 39 §. I samband därmed ha föreslagits vissa ändringar i de i 49 och 50 §§ meddelade straffbestämmelserna.

I motionen I: 354 har hemställts, att »riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 295 punkten nr 4». — Under rubriken »IV. Tid för räkenskapsavslutning och revision för erkänd sjukkasse ävensom för insändande av statistisk redogörelse m. m.» behandlas i propositionen samma spörsmål som under samma rubrik i utskottets utlåtande.

Såsom motivering för det i motionen framställda yrkandet har däri anförts:

Kungl. pensionsstyrelsens förslag i denna del, vilket de erkända centralsjukkassorna även haft tillfälle att yttra sig över, har ej helt kunnat tillstyrkas av kassorna. Erfarenheten har visat, att med nuvarande organisatoriska förhållanden, då de flesta lokalsjukkassornas arbete skall skötas på övertid av funktionärerna, det icke finnes möjlighet för alla lokalsjukkassor att hinna med räkenskapsavslutning, revision och hållande av ordinarie föreningssammanträde senast 31 mars eller för alla centralsjukkassor att hinna med räkenskapsavslutning senast 15 april samt insändande av de statistiska handlingarna senast 30 juni.

Ett bifall till Kungl. Maj:ts proposition i denna del kommer för många erkända sjukkassor att medföra, att berörda bestämmelser icke kunna uppfyllas, samt för många att bereda stora svårigheter.

Då socialvårdskommittén i betänkande nr 7 1944 angående lag om allmän sjukförsäkring har föreslagit, att nämnda lag skall träda i kraft 1 januari 1947, och då betänkandet enligt erhållna upplysningar icke utsatts för någon nämndvärd kritik under sin remiss och man har anledning förmoda ett bifall till förslaget av riksdagen, skulle nu föreslagna bestämmelser för de erkända sjukkassorna endast bli tillämpliga i två år, vilket torde vara betydelselöst i förhållande till de svårigheter, de komma att orsaka.

I 39 § i förslaget till förordning om ändring i vissa delar av sjukkasseförordningen ha upptagits bestämmelser om tid för räkenskapsavslutning, för revision, för hållande av ordinarie föreningssammanträde och för insändande till tillsynsmyndigheten av statistiska redogörelser m. fl. handlingar. Grunden till bestämmelserna är önskvärdheten av att sjukkassestatistiken skall kunna publiceras tidigare och alltså bli mer aktuell. I den i ämnet väckta motionen har nu yrkats, att förslaget i förevarande del icke måtte vinna riksdagens bifall. Såsom motivering till yrkandet har anförts, att avsevärda svårigheter komma att uppstå för sjukkassorna att iakttaga ifrågavarande föreskrifter.

Utskottet.

De föreslagna tidsfristerna måste anses vara synnerligen knappt tillmätta såvitt lokalsjukkassorna angår. Särskilt för sådana lokalsjukkassor, som icke förfoga över heltidsanställd personal, läser det ofta ställa sig mycket svårt och stundom vara omöjligt att iakttaga dessa tider. Det torde därför få antagas, att bestämmelserna, om de finge det innehåll som föreslagits,

i stor utsträckning icke komme att efterlevas. I detta sammanhang bör beaktas, att en underlåtenhet att iakttaga föreskrifterna föreslås skola medföra straffpåföljd. Av nu anförda skäl vill utskottet förordna en utsträckning av de i förslaget angivna tiderna, såvitt angår lokalsjukkassorna, på så sätt att räkenskapsavslutning skall vara verkställd senast den 1 april året efter det räkenskaperna avse, att räkenskaperna med tillhörande handlingar ävensom förvaltningsberättelsen skola överlämnas till revisorerna senast nämnda dag, att revisorernas berättelse skall avlämnas till styrelsen senast den 15 april samt att det ordinarie föreningssammanträde, vid vilket revisionsberättelsen skall framläggas, skall hållas senast den 30 april. Syftet med de av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna synes i stor utsträckning kunna vinnas, även om de jämkas i enlighet med vad utskottet sålunda förordnat.

De ändringar i förslaget, som utskottet nu förordnat beträffande lokalsjukkassorna, synas icke behöva föranleda någon annan jämkning av de beträffande centralsjukkassorna föreslagna tidsfristerna än att tiden då räkenskapsavslutning senast skall vara verkställd fastställas till den 30 april. Om denna jämkning göres av bestämmelserna såvitt centralsjukkassorna beträffar torde några olägenheter icke uppstå för dem.

I övrigt föranleda de genom propositionen framlagda författningsförslagen ingen erinran från utskottets sida.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen med förklarande, att det genom propositionen framlagda förslaget till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Förordning

angående ändring i vissa delar av förordningen den 26 juni 1931 (nr 280)
om erkända sjukkassor.

Härigenom förordnas, att 9, 20, 21, 30, 32, 49 och 50 §§ förordningen den 26 juni 1931 om erkända sjukkassor¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i samma förordning skall införas en ny paragraf, benämnd 39 §, av lydelse, som framgår av det följande.

9 §.

Till medlem — — — kassans verksamhetsområde.

Person, som — — — sin mantalsskrivningsort.

¹ Senaste lydelse se beträffande 9 § S. F. S. 1938: 98, beträffande 30 § S. F. S. 1937: 337 och beträffande 32 § S. F. S. 1944: 231.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Inträde i erkänd sjukkasse må vidare beviljas allenast den, som fyllt femton men icke femtio år, har god hälsa och icke är behäftad med lyte, vilket medför eller skäligen kan förväntas medföra väsentlig nedsättning av arbetsförmågan eller påkalla läkarvård i större utsträckning. Vad nu stadgats gäller icke vid inträde i centralsjukkasse genom indirekt anslutning på sätt i 11 § sägs eller vid bildande av lokalsjukkasse av anledning, varom i 19 § förmäles, eller vid överlåtelse å erkänd sjukkasse av annan understödsförenings rörelse eller viss del därav på sätt i 59 eller 66 § lagen om understödsföreningar sägs, ej heller för det fall, att med tillsynsmyndighetens begivande inträde i sjukkasse beviljas medlemmar av förening eller annan sammanslutning, vilken därom träffat överenskommelse med kassan.

20 §.

Sjukhjälp till — — — dag (*sjukpenning*).

Den, som — — — allenast sjukpenning.

21 §.

Erkänd sjukkasse må, lokalsjukkasse dock allenast med tillsynsmyndighetens begivande, tillförsäkra sina medlemmar sjukvårdsersättning jämväl vid sjukdom, som drabbar medlems barn under femton år.

Sjukpenning må — — — av kassan.

30 §.

Medlem av erkänd sjukkasse, för vilken läkarintyg angående hälsotillståndet vid inträdet i kassan icke fordrats, må icke tillerkännas sjukhjälp för sjukdomsfall, som inträffar under de första sextio dagarna efter inträdet (*väntetid*). För medlem, vilken medgivits övergång från mindre till mera omfattande sjukhjälp, skall under motsvarande förutsättning sjukhjälp vid sjukdom, som inträffar under de första sextio dagarna efter övergången, utgå i den mindre omfattningen. Vad sålunda stadgats gäller dock icke, där sjukdomen föranletts av olycksfall, som inträffat efter inträdet i kassan eller efter övergången till den mera omfattande sjukhjälp, samt ej heller i fråga om medlem, vilken på grund av sin anställning varit pliktig inträda i kassan.

Lämnar erkänd — — — å medlems barn.

Väntetid må — — — 19 § sägs.

Har utfästelse — — — inträde i kassan.

I intet — — — etthundratjugu dagar.

32 §.

Centralsjukkasse skall — — — tvåhundraogtjuttio dagar.

Moderskapshjälp utgår — — — nyss nämnts.

Centralsjukkasse må på ansökan av kvinnlig medlem, som vid tiden för ansökningen varit medlem av erkänd sjukkasse under oavbrutet minst tvåhund-

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

rasjuttio dagar och som genom intyg av läkare, barnmorska, distriktssköterska eller vid mödra- eller barnavårdscentral anställd sjuksköterska gör sannolikt, att hon befinner sig i havandeskap, längre framskridet än i sjunde månaden, såsom förskott å henne tillkommande moderskapshjälp omedelbart utbetala sextio kronor.

Där till — — — utbekomma beloppet.

Moderskapshjälp må — — — stycket sägs.

39 §.

Räkenskapsavslutning skall vara verkställd, för lokalsjukkassa senast den 1 mars och för centralsjukkassa senast den 15 april året efter det räkenskaperna avse. Senast å dag, som i vartdera fallet nämnts, skola räkenskaperna med tillhörande handlingar samt den av styrelsens ledamöter underskrivna förvaltningsberättelsen för granskning överlämnas till kassans revisorer.

Revisorernas berättelse skall avlämnas till styrelsen, beträffande lokalsjukkassa senast den 15 mars och beträffande centralsjukkassa senast den 15 maj året efter det revisionen avser. Berättelsen skall framläggas vid ordinarie föreningssammanträde, som hålles av lokalsjukkassa senast den 31 mars och av centralsjukkassa senast den 15 juni varje år.

Handlingar, som avses i 77 § första stycket lagen om understödsföreningar, skola för varje år av styrelsen ingivas till tillsynsmyndigheten inom en månad efter föreningssammanträde, som i nästföregående stycke sägs, dock senast den 30 juni. Handlingarna skola jämväl innefatta uppgifter för beräkning av kassan tillkommande statsbidrag.

49 §.

Styrelseledamot eller annan, som vid ansökan om antagande eller i handling, som är avsedd för beräkning av statsbidrag, mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift, straffes med dagsböter.

Åsidosättes föreskrift, som är meddelad i 39 §, eller försummas anmälan, som är föreskriven i 41 §, straffes den försumlige med böter från och med fem till och med trehundra kronor.

50 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

Försummelse att iakttaga föreskrift, som är meddelad i 39 §, eller att göra anmälan, som är föreskriven i 41 §, skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där kassans styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945. Medlem av erkänd sjukkasse, vilkens försäkring med stöd av den nya lydelsen av 20 § utvidgas till att avse jämväl sjukvårdsersättning, är icke berättigad till dylik ersättning för sjukdomsfall, som inträffar innan försäkringen utvidgats.

B. att riksdagen måtte antaga följande genom propositionen framlagda förslag till

Förordning

**angående ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juni 1937 (nr 338)
om moderskapspenning.**

Härigenom förordnas, att 6 § förordningen den 11 juni 1937 om moderskapspenning¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

6 §.

Då ansökan — — — erhållande därav.

Sjukkassan skall därjämte skyndsamt verkställa utredning rörande omständigheter av betydelse för bedömande av kvinnans rätt till moderskapspenning. Har kvinnan genom intyg av läkare, barnmorska, distriktssköterska eller vid mödra- eller barnavårdscentral anställd sjuksköterska gjort sannolikt, att havandeskapet är längre framskridet än i sjunde månaden, må, där est i övrigt kvinnan befinnes äga rätt till moderskapspenning, såsom förskott å denna ett belopp av fyrtio kronor omedelbart utbetalas. Utbetalningen skall i sådant fall ske till vederbörande barnavårdsnämnd, som har att tillställa kvinnan beloppet. Eljest må moderskapspenning ej utbetalas, förrän till sjukkassan inkommit intyg, utfärdat av läkare, barnmorska eller annan känd och trovärdig person, att kvinnan fött barn.

Intyg, som — — — för nedkomsten.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

¹ Senaste lydelse se S. F. S. 1944: 229.

C. att motionen I: 354, i den mån den icke beaktats genom vad utskottet under A. hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 16 november 1944.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Linder, Wistrand**, *Olof Carlsson, Manner-skantz, Hallagård, Holmbäck** och *Näsström**;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, herr *Olovson* i Västerås, fru *Nordgren*, herrar *Hermansson, Larsson* i Östersund, *Håstad**, *Andersson* i Eskilstuna och *Hedlund* i Rådom.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Norman*, fru *Nordgren* och herr *Andersson* i Eskilstuna, vilka anför:

De i 39 § i förslaget till ändring av sjukkasseförordningen upptagna bestämmelserna ha föranletts av en framställning från de erkända sjukkassornas tillsynsmyndighet, pensionsstyrelsen, som ansett bestämmelserna nödvändiga för att den sjukkassestatistik, som styrelsen har att iordningställa, skall kunna publiceras tidigare än nu är fallet. Av framställningen framgår, att det är synnerligen angeläget att en tidigare publicering kommer till stånd. Enligt vår mening föreligga icke några skäl att antaga, att bestämmelserna — efter den jämkning som pensionsstyrelsens ursprungliga förslag undergått efter centralsjukkassornas hörande — komma att för lokalsjukkassorna föranleda några olägenheter av betydelse. Den utredning som pensionsstyrelsen förebragt giver fastmera vid handen, att några svårigheter härutinnan icke komma att uppstå. Förslaget har ävenledes såvitt det rör lokalsjukkassorna tillstyrkts av Svenska sjukkassaförbundet. Därest de i paragrafen angivna tidsfristerna utsträckas på sätt utskottsmajoriteten förordnat, kommer syftet med förslaget att förfelas eller i varje fall endast kunna uppnås i mycket ringa utsträckning.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen med avslag å motionen I: 354 måtte bifalla propositionen oförändrad.

Stockholm 1944. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner.